

Symposium – Barnskyddsrådet i Uppsala län

Utbildning av poliser som ska utreda barn som varit utsatta för brott

Erik Norrman, lärare i juridik, Polishögskolan

Tisdagen den 22 september 2015

Brott mot barn och ungdomar. **Steg 3** - Intervju- och förhörsmetodik

PHS

Brott mot barn och ungdomar. **Steg 2** - Intervju- och förhörsmetodik

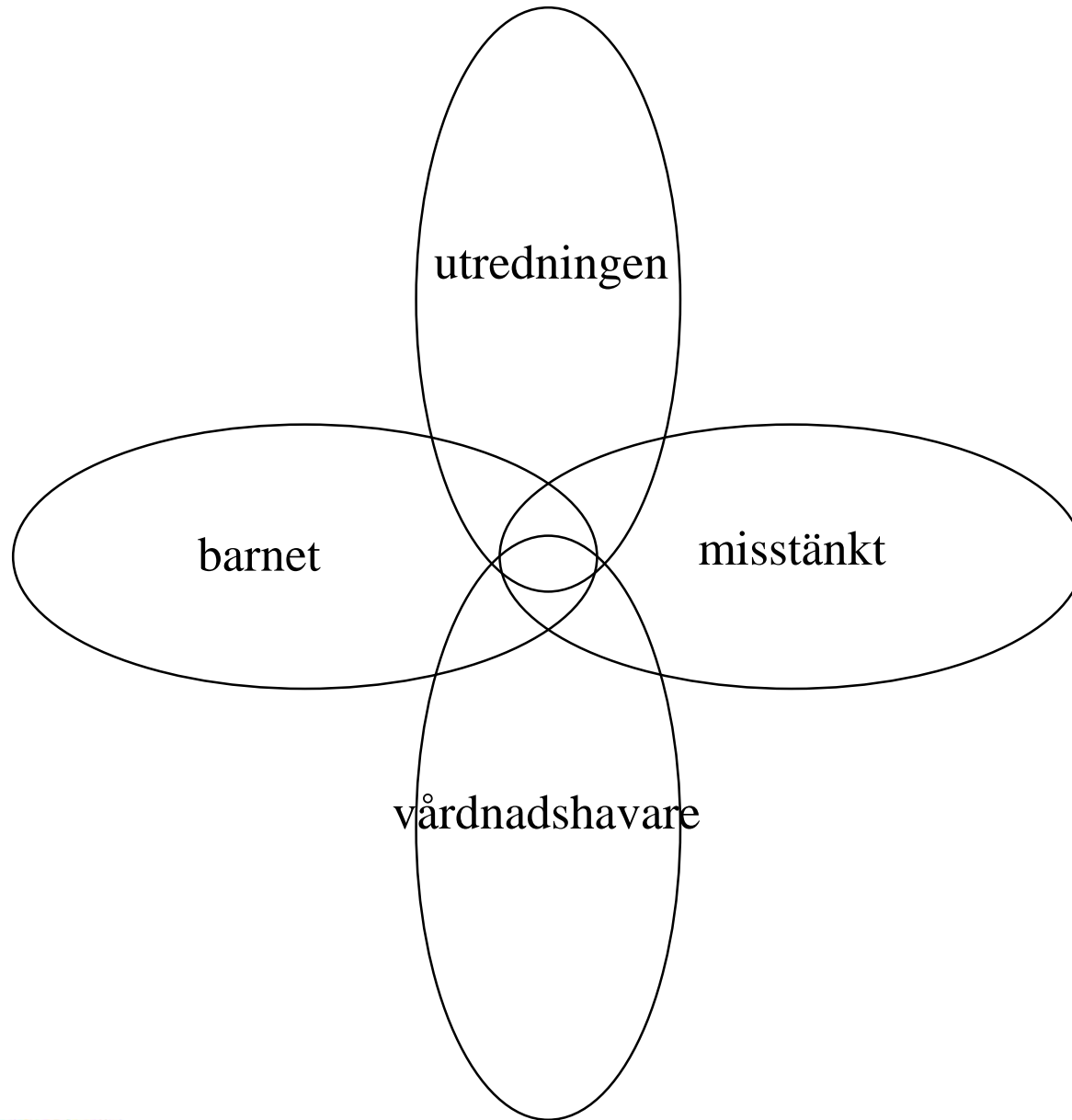
PHS/
Stockholms universitet, 7,5 hp

Brott mot barn och ungdomar. **Steg 1** - Utredningsmetodik

PHS/
Uppsala universitet, 15hp

Några problemställningar

- Företrädarskap
- Hur bör barn inställas till förhör?
- Hur informera och göra barn delaktiga på bästa sätt?
- Hur ingående måste förhören vara?
- Ett eller flera barnförhör?
- Hur ska misstänkts rättigheter tillgodoses?
- Högsta domstolens höga beviskrav

Intervjuns olika faser

- Inledning med presentation och introduktion
- Grundregler
- Episodisk minnesträning
- Substantiella fasen
- Paus
- Frågor från medhörningsrummet
- Avslutning
- Neutralt ämne

Inledning med presentation och introduktion

Exempel - videosekvens

- Förhållsledaren
- Miljön och tekniken
- Hur det kommer att gå till?
- Ge utrymme för barnet att ställa frågor

Grundregler

Exempel – videosekvens

- Att du inte vet vad som hänt eller hur barnet har det
- Att barnet ska säga ifrån om något blir fel uttryckt
- Allt är viktigt att berätta, berätta så mycket du minns
- Att barnet inte ska hitta på utan säga jag vet inte
- Att om samma fråga ställs flera gånger är det för att få fler detaljer
- Att det är OK att använda de ord som behövs
- Att en fråga kan formuleras om när barnet inte förstår
- **Ge utrymme för barnet att ställa frågor**

Episodisk minnesträning

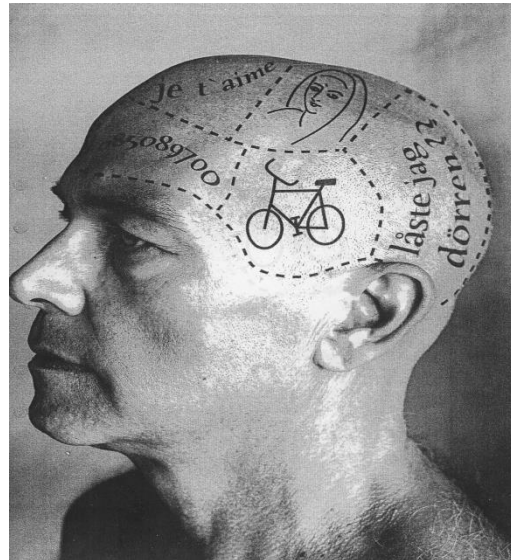
Exempel - videosekvens

Långtidsminnen

Procedurellt minne

Semantiskt minne

Episodiskt minne

Syftet med episodisk minnesträning

Fördelar med den fria berättelsen

- Du signalerar att barnet är viktigt – skapar motivation och intresse att berätta mer
- Barnet får tid att hämta information från det episodiska minnet – nya associationsvägar kan öppnas upp
- Opåverkad och tillförlitlig information
- Du får material från barnet att arbeta vidare med i förhöret

Substantiella fasen

A. Introduktion av den substantiella fasen

Exempel – videosekvens

Planera för den här fasen!

Berätta för mig varför du är här idag...

Varför tror du att du är här...

Alternativa ingångar:

Familj, fritid, skola, nätverk m.m.

Förhørsledaren delger information (suggestion)

- Vilken information kan delges (minst påverkan)?
- Hur ska informationen delges?
- När är det lämpligt?
- Risker?

B. Undersökning av händelsen i den substantiella fasen

Exempel – videosekvens

Förhörets syfte och utredarens uppdrag

RB 23 kap. 2 §

Under förundersökningen skall utredas, vem som skäligen kan misstänkas för brottet och om tillräckliga skäl föreligga för åtal mot honom, samt målet så beredas, att bevisningen kan vid huvudförhandlingen förebringas i ett sammanhang.

RB 23 kap. 4 §

Vid förundersökningen skola ej blott de omständigheter, som tala emot den misstänkte, utan även de som äro gynnsamma för honom beaktas och bevis, som är till hans förmån, tillvaratagas.

FUK 17 §

Förhör med någon som är under 18 år och som är misstänkt för brott, målsägande eller vittne, skall planeras och verkställas så att det inte uppkommer fara för att den som förhörs tar skada. Särskild varsamhet bör iakttas om förhöret rör sexuallivet. Det bör noga tillses att uppseende inte väcks kring förhöret. Detta får inte göras mer ingående än omständigheterna kräver. Förhör får inte äga rum fler gånger än som är nödvändigt med hänsyn till utredningens art och barnets bästa. *F (2001:645)*.

Några viktiga nycklar

- Sitt så att du kan få ögonkontakt
- Lyssna ordentligt och aktivt
- Ge tid att tänka och ge tid att tala
- Avbryta inte med nya frågor så fort det blir en kort paus
- Använd socialt stöd
- Reagera inte negativt på ett svar som är sämre än förväntat
- Förhör inte för smalt, utred även alternativa tolkningsmöjligheter (ha ej en förutfattad mening)

Använd **tystnaden**
som ett verktyg

Socialt stöd

- Ögonkontakt, leenden, varm intonation, avkopplat kroppsspråk, gott om tid, stödjande kommentarer
- Kan få omotiverade barn att berätta
- Kan få barn att ge mer information om händelser de tidigare berättat om
- Stödet ska ges utan risk för påverkan på berättelsen

Frågetyper

- **Invitationer**

Syftet är att erhålla en fri, spontan och opåverkad berättelse.

En fri och spontan berättelse har högre bevisvärde än en berättelse som tillkommit efter utfrågning.

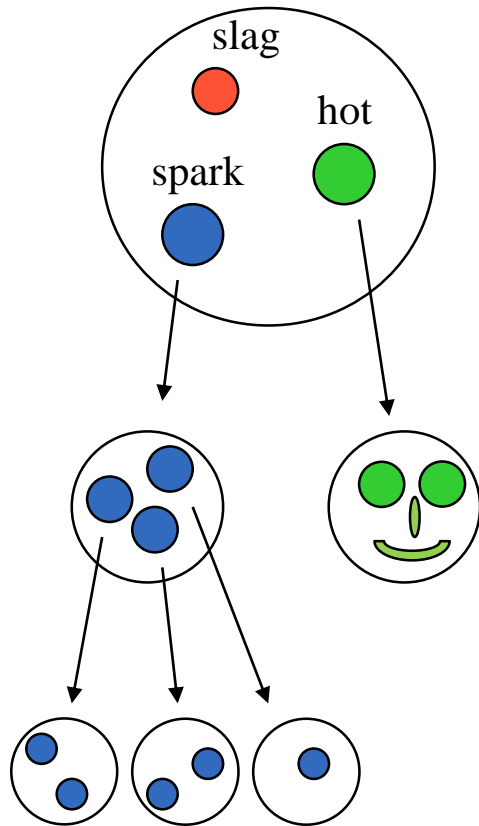
Rekommendation: ”Berätta”, ”förklara”, ”beskriv”, ”utveckla”

I vilken utsträckning låter ni barnet visa hur något gått till?

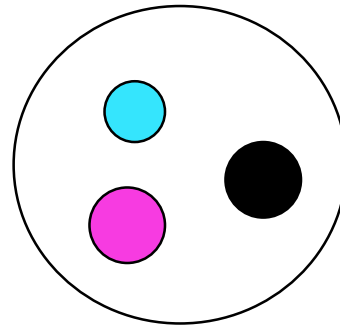
Låt barnet berätta i sin egen ordning, motstå frestelsen att avbryta berättelsen (så länge den är relevant).

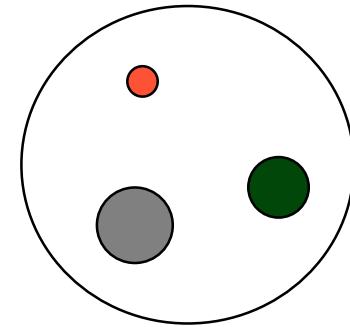
Vikten av att förvalta den fria berättelsen (metodskiss)

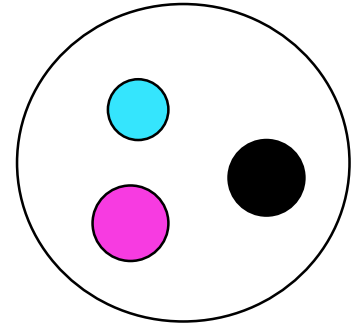
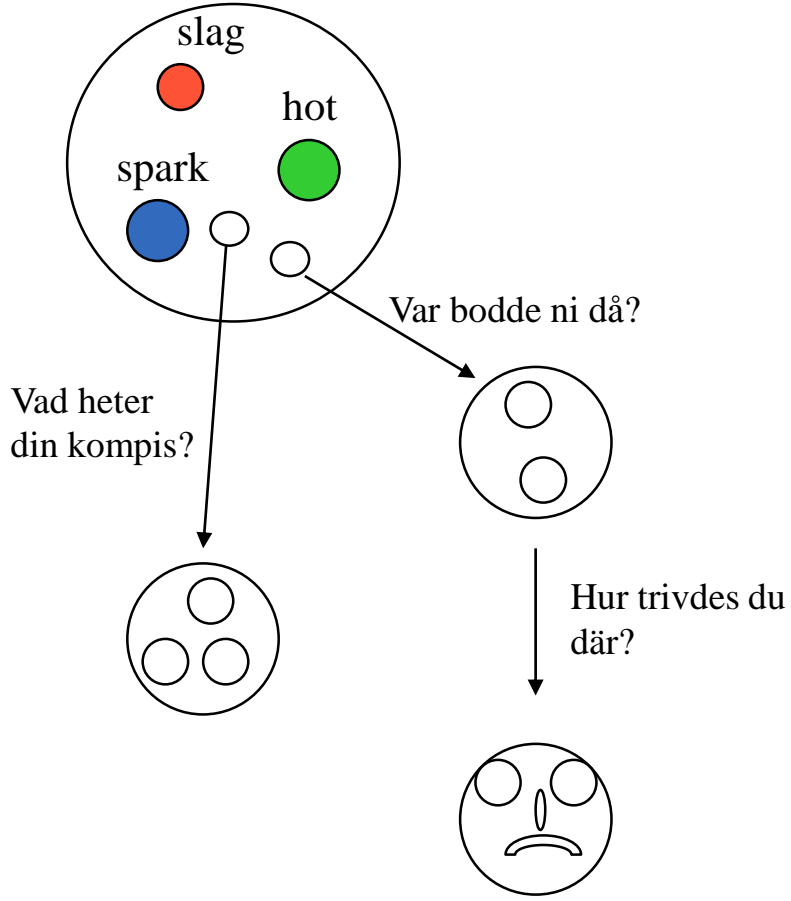
Separera
händelser

Separera
händelser

Vikten av att förvalta den fria berättelsen (metodskiss)

Separera händelser

Separera händelser

- **Kombinerade invitationer och tidsindelade invitationer**

Syftet är att **få barnet att fortsätta berätta fritt** om sådant som är relevant för utredningen.

Att återanvända information från barnet utan risk för påverkan.

Ett sätt att låta den fria berättelsen fortsätta.

Exempel:

Kombinerad invitation

”Du sa att pappa slog dig, berätta allt om det”

Tidsindelad invitation

”Berätta allt som hände *från* att pappa kom in i rummet *till* att han slog dig”

- **Specifika frågor**

Syftet är att tillfredsställa behovet av mer detaljerad information.

Det är viktigt att frågan **relaterar till det barnet tidigare sagt**, annars riskerar frågan att bli ledande.

”Vem?”, ”Vad?”, ”Var?”, ”När?”, ”Hur?”

Följ upp med en invitation!

IN V I T A T I O N E R

